

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv področja v okviru CRP:

Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

2. Šifra projekta:

V4 - 0342

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Obdelanost in trajnostna raba kmetijskega prostora v Sloveniji

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Cultivation level and sustainable use of agricultural landscape in Slovenia

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

kmetijska zemljišča, stopnja obdelanosti, zaraščanje kmetijskih zemljišč, ohranjanje kulturne pokrajine,

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

agricultural land, cultivation level, abandoning of agricultural land, preservation of cultural landscape

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Kmetijski inštitut Slovenije

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

--

6. Sofinancer/sofinancerji:

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
--

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

5661

Dr. Tina Volk

Datum: 26. 10. 2007

Podpis vodje projekta:

Dr. Tina Volk

Volk

Podpis in žig izvajalca:

Dr. Andrej Simončič

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- ☒ a) v celoti
☐ b) delno
☐ c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

Realizacija dela je potekala v okviru zastavljenih ciljev in časovne razporeditve raziskovalnega programa. Raziskovalna skupina je delo izvajala na način, da so rezultati raziskave, pridobljeni v posameznih fazah dela predstavljali osnovo za dosego končnega cilja projekta.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

- ☐ a) da
☒ b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

Delo na projektu je tako vsebinsko kot tudi časovno v celoti potekalo v okviru zastavljenega programa, navedenega v prijavi projekta. Utemeljitev morebitnih sprememb ciljev raziskave v poteku raziskave zato ni bila potrebna.

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

UVOD

V zadnjih desetletjih se v slovenskem kmetijskem prostoru srečujemo z nekaterimi dinamičnimi spremembami, ki intenzivno vplivajo na obseg in kvaliteto za pridelavo primernih kmetijskih zemljišč. Proces prostorske in proizvodne ekstenzifikacije sodi med najbolj izrazite in vidne pokazatelje ekonomskega in socialnega prestrukturiranja kmetijstva v Sloveniji. Z vidika kmetijstva je, spričo zaskrbljenosti zaradi naglega krčenja kmetijskih zemljišč ter izginjanja kulturne pokrajine, problem obdelanosti kmetijskih zemljišč kar naenkrat postal eden pomembnejših elementov kmetijske politike. V kontekstu večnamenske vloge kmetijstva v pokrajini pa je hkrati postal tudi eden ključnih indikatorjev uspešnosti te politike.

NAMEN DELA, HIPOTEZA (SPECIFIČNI CILJI)

Temeljni cilj raziskave v okviru raziskovalne naloge "Obdelanost in trajnostna raba kmetijskega prostora v Sloveniji" je bila analiza vpliva spreminjanja rabe kmetijskih zemljišč na splošno raven obdelanosti kmetijskega prostora.

Proces ekstenzifikacije in posledičnega zmanjševanja površine kmetijske zemlje kot proizvodnega potenciala je prav gotovo eden od najbolj vidnih in izrazitih pokazateljev delnega razkroja agrarne pokrajine (Cunder, 1998). V Sloveniji se to predvsem kaže v:

- opuščanju obdelave po kakovosti slabših zemljišč in zaraščanju le-teh z gozdom,
- opuščanju pridelave na nekaterih tradicionalnih kategorijah kmetijskih zemljišč (senožeti, planinski pašniki, kulturne terase itd.)
- opuščanju njivske pridelave zatavljanju za oranje primernih zemljišč,

Procesi naglega zmanjševanja obdelanosti kmetijskega prostora v Sloveniji seveda ne potekajo načrtno, ampak pretežno stihijsko in enosmerno. Pri tem se zastavlja temeljno razvojno vprašanje: **Kakšna je dejanska raven obdelanosti kmetijskega prostora v Sloveniji in v kolikšni meri ta raven odstopa od teoretično opredeljenega strateškega potenciala?**

Izhajajoč iz obstoječega stanja in trendov, ki jih odražajo statistični podatki, smo postavili naslednjo delovno hipotezo: Raven obdelanosti kmetijskega prostora v Sloveniji je nizka in je v veliki meri odraz porušenega ravnotežja med naravnimi možnostmi za kmetijsko pridelavo in socio-ekonomskim položajem kmečkega prebivalstva.

Preveritev zgoraj navede znanstvene hipoteze zahteva celovito in vsestransko proučevanje problema. V grobem smo na osnovi preučitve različne strokovne in znanstvene literature in virov opredelili še naslednje specifične cilje raziskave :

- izdelava predloga modela za ocenjevanje ravni obdelanosti in ključnih indikatorjev,
- analiza ravni obdelanosti na ravni različnih prostorskih enot in geografskih regij (kategorij zemljišč, katastrskih občin, pokrajinsko ekoloških regij)
- opredelitev razvojno problematičnih območij,

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

TEORETIČNA IZHODIŠČA

Zaradi močnega prepletanja socioekonomskih sprememb, pestrosti naravnih razmer, predvsem pa nezanesljivih evidenc o obsegu in vrstah rabe kmetijskih zemljišč, je dokaj težavno razlikovanje in vrednotenje ravni obdelanosti kmetijskih zemljišč. V domači, pa tudi tuji literaturi, je razmeroma dobro obdelana problematika splošne ravni obdelanosti kmetijskih zemljišč. Trajno opuščanje pridelave na posameznih zemljiških kategorijah in posledično stihijsko zaraščanje je pogosto najbolj relevanten odraz propadanja kulturne pokrajine v regijah, ki se soočajo s strukturnimi, demografskimi in socialnimi težavami (Baldock et al., 1996). Raven obdelanosti kmetijske zemlje kot ekonomskega resursa se zmanjša, ko se poruši ravnotežje med gospodarsko-dohodkovno in socialno-demografsko strukturo v razvoju kmetijstva določenega območja (Dax et al., 1995). V prostoru se spreminjanje ravni obdelanosti kaže na različne načine, v veliki meri pa je dinamika odvisna od intenzivnosti in vrste strukturnih sprememb, infrastrukturnih razmer, pa tudi posestno lastniških razmerij (MacDonald et al., 2000). Posebno v pridelovalno neugodnih območjih je zaslediti izrazito soodvisnost med proizvodno tehničnimi razmerami za kmetijsko pridelavo in ravni obdelanosti zemljišč (Walther, 1986).

Primerov ocenjevanja tki. relativne ravni obdelanosti - ocenjevanja primernosti določene vrste rabe kmetijskih zemljišč v odvisnosti od naravnih razmer, je v strokovni literaturi manj. Večina ocen, izdelanih na osnovi modelnih simulacij (Pruckner, 1995), (Spitzer, 1986) je namenjenih predvsem vrednotenju prispevka kmetijske pridelave k povečevanju atraktivnosti prostora in kulturne pokrajine, manj pa vrednotenju proizvodnega potenciala.

V domači strokovni literaturi je možno zaslediti nasprotujoča si stališča med ozko proizvodno in trajnostno naravnano usmeritvijo kmetijske pridelave (Cunder, 1998). Spričo zaskrbljenosti zaradi naglega zmanjševanja površine kmetijskih zemljišč kot proizvodnega potenciala je med kmetijsko stroko predvsem zaraščanje dobilo izrazito negativen predznak (Golob, 1994).

OBMOČJE RAZISKAVE IN UPORABLJENE METODE

Kot izhodišče za geografsko in prostorsko opredelitev območja raziskave smo izbrali celoten kmetijski prostor v Sloveniji. Ta vključuje tako tipična, visokogorska območja alpskega sveta, območja predalpskega sveta, kot tudi območja submediteranskega, dinarsko kraškega in subpanonskega sveta. Obravnavano, pokrajinsko zelo heterogeno območje, ki zajema 2698 katastrskih občin smo razdelili na 39, razmeroma homogenih geografskih regij.

Ocena uporabljene geografske regionalizacije

Pri opredelitvi naravno in proizvodno enotnih geografskih regij smo se naslonili na pokrajinskoekološko členitev Slovenije (Gams, 1986). Ta opredeljuje regije kot splet ekotopov in je po oceni nekaterih avtorjev (Špes in sod., 2002) veliko bližji dejanskim razmeram, saj obravnava dobljene pokrajinsko ekološke enote kot izrazite splete ali pokrajinske mozaike zelo različnih ekotopov, ki pa so znotraj enot razporejeni po razmeroma dobro prepoznavnih zakonitostih. Za to členitev je nadalje značilno, da so manj v ospredju funkcijske značilnosti pokrajine in bolj tisti elementi, ki imajo večji vpliv na živi svet in s tem tudi na človekovo delovanje in rabo prostora.

Pri številnih študijah, ki se na različne načine lotevajo preučevanja človekovih posegov v

prostor kot so npr. različne študije ranljivosti okolja, se je navedena, sicer nekoliko izpopolnjena in dodelana regionalizacija, zelo dobro obnesla. Podobno lahko trdimo tudi za analizo v okviru tematike, ki jo obravnavamo v pričujočem članku. Kljub temu, da smo zaradi prilagoditve meja pokrajinskoekoloških enot mejam katastrskih občin regionalizacijo nekoliko poenostavili (združili posamezne mikroregije), se je navedena členitev nedvomno izkazala kot najprimernejša za preučevanje ravni obdelanosti agrarne pokrajine v slovenskem alpskem svetu. To navsezadnje dokazujejo tudi dobljeni rezultati na ravni povprečnih vrednosti za posamezne geografske regije, ki jih prikazujemo v nadaljevanju.

Uporabljene podatkovne baze in njihova ocena

Za oceno stopnje obdelanosti kmetijskega prostora smo uporabili podatkovne baze, v katerih je raba zemljišč določena na osnovi posnetkov iz zraka. Pri tem smo primerjali podatke Agrokarte iz druge polovice osemdesetih let ter podatke iz Zajema rabe zemljišč - baze, ki jo je pred nekaj leti za potrebe prostorskega načrtovanja (v zadnjem času pa tudi za izvajanje kmetijske politike v Sloveniji) vzpostavilo resorno kmetijsko ministrstvo.

Zavedamo se, da so podatki Agrokarte, glede na dejstvo, da so bili kot baza vzpostavljeni v sredini osemdesetih let, že precej zastareli, njihova uporabnost pa je, zaradi obsežnih sprememb, ki so se dogajale v slovenskem kmetijskem prostoru v zadnjih desetih letih, le še pogojno sprejemljiva. Služijo nam lahko le kot presek stanja v določenem obdobju, predvsem pa kot dobra osnova za opredelitev proizvodnega potenciala zemljišč (iz ocene možne rabe). Kljub temu, da podatki niso prostorsko digitalizirani, je z metodološkega vidika pomembno, da so bili zbrani s podobno tehniko (posnetki iz zraka) kot nekatere druge, novejšje baze.

Baza Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) »Zajem rabe zemljišč«, ki smo jo uporabili za izračun sedanje ravni obdelanosti zemljišč, predstavlja aktualno stanje v agrarni pokrajini. Pomembno je, da je na razpolago v moderni, elektronski verziji, ki omogoča povezavo z drugimi informacijskimi bazami in je usklajena z ostalimi uporabniki prostora. To velja predvsem za gozdarstvo in opredelitev gozdnega roba, kjer je v preteklosti pogosto prihajalo do prekrivanja in posledičnega podvajanja površine zemljišč.

Z vidika uporabljene metode dela je potrebno poudariti, da sama kakovost podatkov bistveno ne vpliva na izvedbo in končni rezultat analize. V modelu so namreč uporabljene zgolj relativne vrednosti (in ne absolutne), kar velja tako za vhodne podatke kot tudi za izračunane posamezne koeficiente ravni obdelanosti.

Faze in metodologija dela

Delo je potekalo v več fazah, kjer smo razmeroma veliko časa namenili pripravi podatkovnih baz. Z namenom, da bi si omogočili kasnejšo analizo rezultatov na različnih prostorskih ravneh smo tako v prvi fazi:

- uredili podatke iz že navedenih kmetijsko prostorskih baz, kjer smo z dodatnimi logičnimi kontrolami in nujno potrebnimi spremembami izboljšali kakovostno raven informacij in njihovo uporabnost,
- na osnovi veljavne kategorizacije kmetijskih zemljišč podatke razvrstili v posamezne zemljiške kategorije, jih agregirali na ravni 2.698 katastrskih občin in le-te opremili z šifro pripadnosti posamezni geografski regiji.

V drugi fazi smo s pomočjo ocene optimalne možne rabe kmetijskih zemljišč, ki jo je v okviru izdelave Agrokarte predlagala kmetijsko svetovalna služba, opredelili potencialno rabo zemljišč in sicer na ravni:

- osnovnih vrst rabe kmetijskih zemljišč (njiv različnih kvalit, različnih načinov rabe travinja in trajnih nasadov),
- posameznih zemljiških kategorij, razčlenitev katerih zaradi njihovega pomembnega vpliva na raven obdelanosti prikazujemo v nadaljevanju (blok 3),
- posameznih geografskih makro in mikroregij.

Na osnovi opredeljenih možnih rab zemljišč smo v okviru posameznih kategorij zemljišč izdelali teoretične matrike koeficientov za posamezne vrste rabe kmetijske zemlje. Te odražajo raven obdelanosti v okviru posameznih rab za vseh 39 izbranih geografskih regij.

V tretji, zadnji fazi smo z izračunanimi matričnimi koeficienti pomnožili površine posameznih vrst rabe zemljišč in s tehtanimi povprečji opredelili sedanjo raven obdelanosti posameznih katastrskih občin, alpskih geografskih regij in celotnega alpskega sveta. Na osnovi opisanega postopka smo pridobili podatki o:

- **absolutni ravni (stopnji) obdelanosti kmetijskega prostora**, ki odraža razmerje med površino zemljišč v uporabi in celotno površino kmetijske zemlje (če v razmerje vključimo kmetijska zemljišča, ki so trenutno izven kmetijske rabe, lahko kazalec poimenujemo tudi absolutna stopnja neobdelanosti, ta pa posredno pravzaprav pomeni delež kmetijskih zemljišč, ki so trenutno izven kmetijske rabe - v zaraščanju)
- **relativne stopnje obdelanosti**, ki predstavlja raven obdelanosti kmetijske zemlje v obdelavi (raven dejanske obdelanosti v primerjavi z potencialno oziroma optimalno obdelanostjo),
- **stopnjo obdelanosti posameznih rab kmetijskih zemljišč** (njiv, travinja, t.nasadov).

Splošna ocena uporabljene metodologije

Osnovni predpogoj za uspešno in zadovoljivo aplikacijo opisane metode je dobra priprava izbranih podatkovnih baz in zagotovitev ustrezne prostorske in časovne primerljivosti podatkov. Gre za najobsežnejši, glede na želeni končni rezultat, ki je izrazito teoretičen, pa hkrati tudi eden od najpomembnejših korakov analitičnega dela raziskave.

Med ključne dejavnike, ki nedvomno vplivajo na končni rezultat analize, sodi opredelitev optimalne možne rabe kmetijskih zemljišč. Prezeta ocena, izdelana na osnovi delno objektivnega, delno pa tudi subjektivnega mnenja ustrezne strokovne službe, mogoče predstavlja najbolj šibek element modelnega izračuna. Ker teoretično predstavlja maksimalni zemljiški potencial - 100 % raven obdelanosti in s tem osnovo za izračun primerjalnih koeficientov, jo je potrebno še posebej kritično analizirati in sicer tako z vidika možnih sprememb rabe kot tudi z vidika možnih sprememb produktivnosti zemljišč znotraj iste vrste rabe. Odločitev o tipični (prevladujoči) tehnologiji je namreč veliki meri odvisna prav od relevantnosti podatka o zemljiškem potencialu.

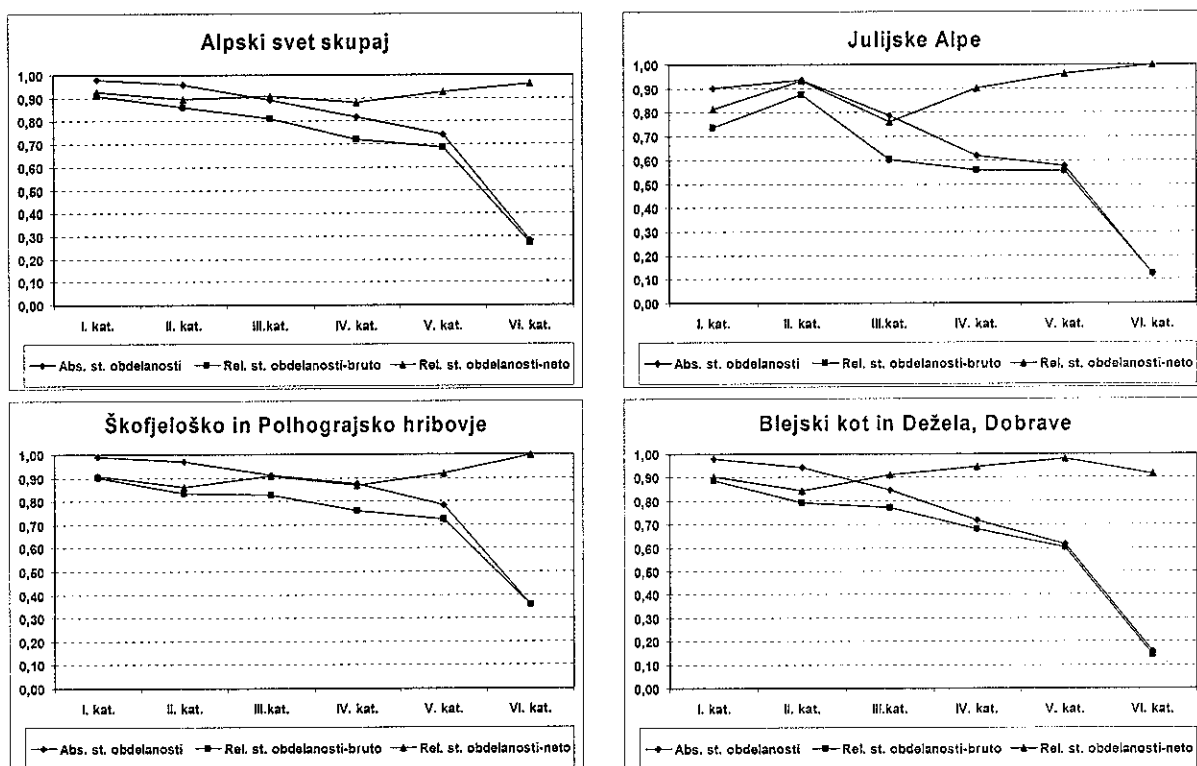
Tretja faza izgradnje modela – oblikovanje matrike koeficientov, temelji na rezultatih ocene, ki odraža tako naravne razmere kot tudi geografski položaj (vrstica in stolpci matrike). Je povsem objektivno strukturirana matrika, ki omogoča tako izračun delnih koeficientov obdelanosti za posamezne vrste rabe na posameznih zemljiških kategorijah kot tudi koeficientov obdelanosti po posameznih katastrskih občinah in geografskih regijah.

REZULTATI

Raven obdelanosti po zemljiških kategorijah

Kategorizacija kmetijskih zemljišč, ki na agregatni ravni odraža vse zgoraj navedene omejitvene dejavnike za pridelavo, prav gotovo najbolj neposredno vpliva na raven obdelanosti kmetijskega prostora in na stopnjo ohranjenosti kulturne pokrajine.

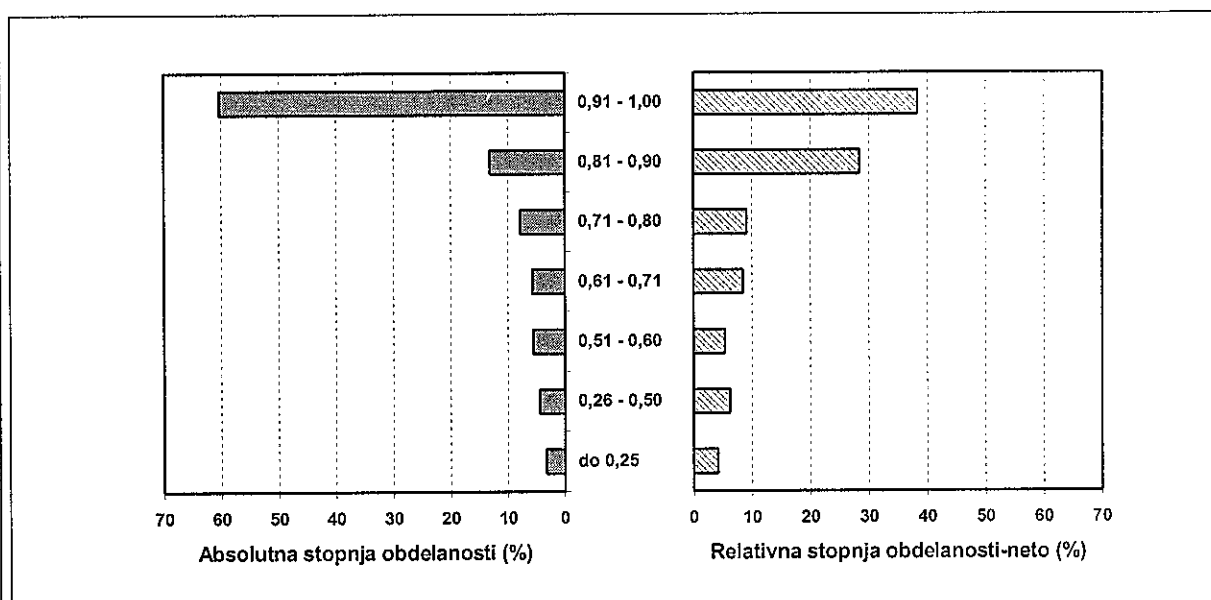
Za ponazoritev gibanja ravni obdelanosti po zemljiških kategorijah, smo pripravili grafični prikaz, v katerem smo se omejili na kategorije od I. do VI. (kmetijska zemljišča v rabi). Kot primer geografske makroregije smo izbrali alpski svet, poleg tega pa še eno tipično geografsko regijo iz visokogorskega sveta, eno iz predalpskega gričevnato hribovskega sveta in eno iz predalpskega ravninskega sveta. Kot je razvidno, raven absolutne in bruto relativne ravni obdelanosti z slabšanjem zemljiške kategorije razmeroma hitro pada, še posebej od V. kategorije naprej. Vzrok se skriva predvsem v največjem deležu zemljišč v zaraščanju na VI. kategoriji, ki kljub visoki ravni neto ravni obdelanosti (ki je na slabših kategorijah celo višja kot na boljših), najpomembneje vplivajo na nizko raven obdelanosti kmetijskega prostora.

Slika 1: Raven obdelanosti po zemljiških kategorijah

Raven obdelanosti po katastrskih občinah

Da bi pridobili čim bolj nazoren pregled nad notranjo prostorsko strukturo, smo v grafični prikaz vključili tudi raven katastrske občine. Ta nam omogoča kasnejšo uporabo različnih statističnih analiz za pojasnjevanje vzrokov različnih ravni obdelanosti ter olajša združevanje podatkov na ravni širših geografskih območij oziroma regij.

Slika 2: Struktura katastrskih občin po stopnji absolutne in relativne obdelanosti

Raven obdelanosti po geografskih regijah

V preglednicah 1-5, kjer prikazujemo raven obdelanosti v 39 zaokroženih geografskih regijah, smo poleg dveh opredeljenih kazalcev obdelanosti (absolutne ravni obdelanosti kmetijskega prostora in relativne ravni obdelanosti kmetijske zemlje v obdelavi) vključili tudi kazalce, ki prikazujejo obdelanost treh najpomembnejših oblik rabe kmetijske zemlje v obdelavi. Tovrsten prikaz nam omogoča, da lahko na osnovi medsebojne primerjave ocenimo vpliv posameznih ravni obdelanosti na skupno agregatno raven.

Kot je razvidno iz preglednic, je raven obdelanosti kmetijskih zemljišč v slovenskem kmetijskem prostoru geografsko zelo različna. V grobem lahko trdimo, da je nizka obdelanost značilna predvsem v regijah, za katere je značilen razgiban in razčlenjen relief, težke pridelovalne razmere in posledično velik delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju. V tem pogledu predvsem izstopa visokogorski alpski svet predvsem Julijske Alpe in Kamniško-savinjske Alpe, kjer se v povprečju zarašča več kot polovica zemljišč. Medtem ko je predvsem v del predalpskega hribovja glede na absolutno stopnjo obdelanosti razmeroma neproblematičen pa po nizki stopnji izstopata predvsem submediteranska Slovenija (Spodnja Soška dolina npr.) pa tudi dinarsko kraška Slovenija., točneje Nizke kraške planote. Pojavlja se fenomen, da je v posameznih območjih z nizko absolutno in relativno stopnjo obdelanosti razmeroma visoka stopnja relativne obdelanosti v okviru posameznih rab.

Preglednica 1: Raven obdelanosti njiv po geografskih regijah v letih 1986 in 2006

Geografske makroregije Geografske mezoregije	Raven obdelanosti njiv (%)			
	1986	2006	Indeks 2006/1986	Letna stopnja spremembe
Alpski svet	95,90	53,55	55,84	-2,87
Julijske Alpe	101,36	83,41	82,29	-0,97
Karavanke	89,51	19,81	22,14	-7,26
Kamniško-Savinjske Alpe	95,44	50,00	52,39	-3,18
Predalpski svet	89,93	93,67	104,16	0,20
Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	95,51	87,77	91,90	-0,42
Cerkljansko – Idrijsko hribovje	99,97	39,13	39,15	-4,58
Tolminsko hribovje	100,27	68,11	67,93	-1,91
SZ Ljubljanska kotlina	102,12	93,08	91,14	-0,46
JV Ljubljanska kotlina	90,32	107,62	119,16	0,88
Ljubljansko barje	82,39	186,88	226,82	4,18
Posavsko hribovje	83,06	70,20	84,52	-0,84
Zgornja Savinjska dolina	100,11	65,52	65,44	-2,10
Velenjska kotlina	99,42	67,79	68,18	-1,90
Pohorsko Podravje	94,87	56,65	59,72	-2,54
Submediteranski svet	91,52	56,00	61,19	-2,43
Koprsko Primorje	89,86	58,35	64,94	-2,14
Matični Kras	97,86	36,42	37,21	-4,82
Brkini z dolino Notranjske Reke	76,76	34,96	45,54	-3,86
Vipavska dolina in Goriško polje	97,94	77,21	78,83	-1,18
Spodnja Soška dolina	96,11	74,53	77,55	-1,26
Goriška Brda	102,12	49,67	48,64	-3,54
Dinarsko kraški svet	89,48	68,61	76,67	-1,32
Visoke kraške planote	97,90	48,69	49,74	-3,43
Pivka	91,99	37,25	40,49	-4,42
Notranjsko podolje	93,96	41,18	43,83	-4,04
Kraške planote J Slovenije	77,01	26,40	34,29	-5,21
Ribniško-Kočevska dolina	66,95	41,66	62,23	-2,34
Dolenjsko podolje	94,16	99,55	105,73	0,28
Suha krajina	92,26	75,72	82,08	-0,98
Novomeška kotlina	94,08	75,40	80,15	-1,10
Bela krajina	87,06	82,23	94,45	-0,29
Gorjanci	102,00	83,68	82,03	-0,99
Subpanonski svet	91,35	97,60	106,84	0,33
Celjska kotlina	101,39	105,04	103,60	0,18
Mirenska dolina in Senovsko podolje	94,79	90,82	95,81	-0,21
Krško in Bizeljsko hribovje	91,17	83,38	91,45	-0,45
Brežiško-Krška kotlina	85,85	95,41	111,14	0,53
Kozjansko	96,32	67,05	69,61	-1,79
Haloze	79,04	83,23	105,30	0,26
Dravsko-Ptujsko polje	91,61	98,28	107,28	0,35
Slovenske gorice	88,97	101,90	114,53	0,68
Pomurska ravnina	92,19	106,91	115,97	0,74
Goričko	94,97	102,11	107,53	0,36
Slovenija - skupaj	90,91	90,30	99,33	-0,03

Preglednica 2: Raven obdelanosti travinja po geografskih regijah v letih 1986 in 2006

Geografske makroregije Geografske mezoregije	Raven obdelanosti travinja (%)			
	1986	2006	Indeks 2006/1986	Letna stopnja spremembe
Alpski svet	92,58	90,19	97,42	-0,13
Julijske Alpe	91,89	98,85	107,58	0,37
Karavanke	93,75	87,31	93,13	-0,36
Kamniško-Savinjske Alpe	92,89	79,38	85,45	-0,78
Predalpski svet	94,26	89,51	94,96	-0,26
Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	84,30	87,90	104,28	0,21
Cerkljansko – Idrijsko hribovje	98,46	89,01	90,40	-0,50
Tolminsko hribovje	98,74	97,45	98,70	-0,07
SZ Ljubljanska kotlina	96,16	104,08	108,24	0,40
JV Ljubljanska kotlina	105,57	73,09	69,24	-1,82
Ljubljansko barje	104,09	49,95	47,99	-3,60
Posavsko hribovje	97,35	105,51	108,39	0,40
Zgornja Savinjska dolina	84,91	82,26	96,88	-0,16
Velenjska kotlina	91,78	93,70	102,10	0,10
Pohorsko Podravje	90,01	93,34	103,70	0,18
Submediteranski svet	83,42	82,27	98,62	-0,07
Koprsko Primorje	86,07	137,73	160,01	2,38
Matični Kras	85,74	81,52	95,08	-0,25
Brkini z dolino Notranjske Reke	72,01	63,61	88,33	-0,62
Vipavska dolina in Goriško polje	106,89	101,64	95,10	-0,25
Spodnja Soška dolina	50,00	49,57	99,14	-0,04
Goriška Brda	70,91	41,93	59,14	-2,59
Dinarsko kraški svet	91,70	92,49	100,87	0,04
Visoke kraške planote	73,23	83,91	114,58	0,68
Pivka	82,71	82,19	99,37	-0,03
Notranjsko podolje	93,55	88,04	94,11	-0,30
Kraške planote J Slovenije	94,13	88,54	94,07	-0,31
Ribniško-Kočevska dolina	99,37	99,07	99,69	-0,02
Dolenjsko podolje	96,76	91,50	94,56	-0,28
Suha krajina	86,20	98,06	113,76	0,65
Novomeška kotlina	102,99	122,14	118,59	0,86
Bela krajina	105,47	101,96	96,67	-0,17
Gorjanci	101,61	106,91	105,21	0,25
Subpanonski svet	107,68	95,32	88,52	-0,61
Celjska kotlina	90,98	81,77	89,88	-0,53
Mirenska dolina in Senovsko podolje	91,25	96,99	106,29	0,31
Krško in Bizeljsko hribovje	106,54	114,71	107,67	0,37
Brežiško-Krška kotlina	111,36	104,46	93,80	-0,32
Kozjansko	97,47	107,20	109,99	0,48
Haloze	112,73	113,13	100,35	0,02
Dravsko-Ptujsko polje	131,57	73,53	55,89	-2,87
Slovenske gorice	110,83	92,99	83,90	-0,87
Pomurska ravnina	128,85	60,40	46,88	-3,72
Goričko	112,69	81,15	72,01	-1,63
Slovenija - skupaj	96,12	91,04	94,71	-0,27

Preglednica 3: Raven obdelanosti trajnih nasadov po geografskih regijah v letih 1986 in 2006

Geografske makroregije Geografske mezoregije	Raven obdelanosti trajnih nasadov (%)			
	1986	2006	Indeks 2006/1986	Letna stopnja spremembe
Alpski svet	117,10	117,01	99,92	0,00
Julijske Alpe	101,05	112,54	111,37	0,54
Karavanke	96,07	159,75	166,27	2,57
Kamniško-Savinjske Alpe	135,97	102,98	75,73	-1,38
Predalpski svet	106,06	90,41	85,25	-0,79
Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	133,07	112,98	84,91	-0,81
Cerkljansko – Idrijsko hribovje	100,00	249,18	249,18	4,67
Tolminsko hribovje	87,59	277,66	317,00	5,94
SZ Ljubljanska kotlina	101,04	96,76	95,76	-0,22
JV Ljubljanska kotlina	101,57	71,02	69,92	-1,77
Ljubljansko barje	98,12	148,45	151,29	2,09
Posavsko hribovje	108,95	64,80	59,47	-2,56
Zgornja Savinjska dolina	108,41	90,13	83,14	-0,92
Velenjska kotlina	103,47	111,05	107,32	0,35
Pohorsko Podravje	101,34	102,55	101,20	0,06
Submediteranski svet	72,20	88,57	122,68	1,03
Koprsko Primorje	69,27	80,20	115,78	0,74
Matični Kras	69,80	84,76	121,44	0,98
Brkini z dolino Notranjske Reke	120,29	159,28	132,41	1,41
Vipavska dolina in Goriško polje	63,36	81,29	128,30	1,25
Spodnja Soška dolina	100,00	488,19	488,19	8,25
Goriška Brda	89,49	106,08	118,54	0,85
Dinarsko kraški svet	91,46	89,02	97,34	-0,13
Visoke kraške planote	101,19	112,83	111,50	0,55
Pivka	156,35	411,32	263,08	4,96
Notranjsko podolje	108,33	102,19	94,32	-0,29
Kraške planote J Slovenije	110,20	70,75	64,21	-2,19
Ribniško-Kočevska dolina	103,81	113,28	109,12	0,44
Dolenjsko podolje	89,95	74,84	83,20	-0,92
Suha krajina	73,30	73,34	100,06	0,00
Novomeška kotlina	80,14	80,70	100,71	0,04
Bela krajina	95,77	83,48	87,16	-0,68
Gorjanci	79,40	77,49	97,60	-0,12
Subpanonski svet	91,83	74,91	81,58	-1,01
Celjska kotlina	100,87	41,27	40,92	-4,37
Mirenska dolina in Senovsko podolje	84,75	61,74	72,84	-1,57
Krško in Bizeljsko hribovje	78,61	71,59	91,07	-0,47
Brežiško-Krška kotlina	78,91	70,48	89,31	-0,56
Kozjansko	99,35	84,61	85,16	-0,80
Haloze	87,86	69,20	78,76	-1,19
Dravsko-Ptujsko polje	99,21	73,52	74,10	-1,49
Slovenske gorice	94,40	88,07	93,29	-0,35
Pomurska ravnina	95,55	93,39	97,74	-0,11
Goričko	84,92	70,74	83,30	-0,91
Slovenija - skupaj	89,71	81,22	90,55	-0,50

Preglednica 4: Relativna raven obdelanosti kmetijske zemlje v uporabi (KZU) po geografskih regijah v letih 1986 in 2006

Geografske makroregije Geografske mezoregije	Relativna raven obdelanosti KZU (%)			
	1986	2006	Indeks 2006/1986	Letna stopnja spremembe
Alpski svet	93,2	88,36	94,82	-0,27
Julijske Alpe	92,5	98,25	106,28	0,30
Karavanke	93,4	82,50	88,32	-0,62
Kamniško-Savinjske Alpe	94,1	78,05	82,95	-0,93
Predalpski svet	93,8	90,61	96,61	-0,17
Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	86,8	88,56	102,06	0,10
Cerkljansko – Idrijsko hribovje	98,6	87,63	88,91	-0,59
Tolminsko hribovje	98,8	96,14	97,32	-0,14
SZ Ljubljanska kotlina	97,7	101,46	103,90	0,19
JV Ljubljanska kotlina	97,2	91,72	94,39	-0,29
Ljubljansko barje	96,7	97,44	100,79	0,04
Posavsko hribovje	94,6	93,71	99,05	-0,05
Zgornja Savinjska dolina	88,2	80,47	91,19	-0,46
Velenjska kotlina	94,6	91,00	96,20	-0,19
Pohorsko Podravje	91,8	86,82	94,57	-0,28
Submediteranski svet	83,2	77,63	93,30	-0,35
Koprsko Primorje	81,2	89,39	110,09	0,48
Matični Kras	86,2	76,48	88,74	-0,60
Brkini z dolino Notranjske Reke	74,3	59,85	80,52	-1,08
Vipavska dolina in Goriško polje	92,5	88,30	95,50	-0,23
Spodnja Soška dolina	54,4	59,02	108,46	0,41
Goriška Brda	83,0	76,39	92,09	-0,41
Dinarsko kraški svet	91,2	86,97	95,37	-0,24
Visoke kraške planote	74,7	82,17	109,95	0,48
Pivka	84,5	77,17	91,27	-0,46
Notranjsko podolje	93,8	78,97	84,19	-0,86
Kraške planote J Slovenije	91,7	78,20	85,30	-0,79
Ribniško-Kočevska dolina	94,1	89,93	95,56	-0,23
Dolenjsko podolje	95,9	93,40	97,43	-0,13
Suha krajina	87,1	92,03	105,70	0,28
Novomeška kotlina	97,3	100,36	103,13	0,15
Bela krajina	97,9	93,14	95,18	-0,25
Gorjanci	98,8	96,67	97,81	-0,11
Subpanonski svet	97,5	93,97	96,33	-0,19
Celjska kotlina	96,1	80,08	83,32	-0,91
Mirenska dolina in Senovsko podolje	91,5	91,01	99,42	-0,03
Krško in Bizeljsko hribovje	95,7	95,31	99,60	-0,02
Brežiško-Krška kotlina	95,7	96,73	101,08	0,05
Kozjansko	97,4	92,98	95,50	-0,23
Haloze	96,5	94,33	97,78	-0,11
Dravsko-Ptujsko polje	99,3	92,56	93,17	-0,35
Slovenske gorice	97,8	96,34	98,55	-0,07
Pomurska ravnina	99,2	97,72	98,53	-0,07
Goričko	99,8	93,08	93,27	-0,35
Slovenija - skupaj	93,7	89,88	95,89	-0,21

Preglednica 5: Absolutna raven obdelanosti kmetijskega prostora po geografskih regijah v letih 1986 in 2006

Geografske makroregije Geografske mezoregije	Raven obdelanosti kmetijske zemlje (%)			
	1986	2006	Indeks 2006/1986	Letna stopnja spremembe
Alpski svet	48,60	46,08	94,82	-0,27
Julijske Alpe	36,81	39,12	106,28	0,30
Karavanke	51,35	45,36	88,32	-0,62
Kamniško-Savinjske Alpe	82,32	68,29	82,95	-0,93
Predalpski svet	86,61	83,68	96,61	-0,17
Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	85,04	86,79	102,06	0,10
Cerkljansko – Idrijsko hribovje	85,09	75,65	88,91	-0,59
Tolminsko hribovje	57,43	55,89	97,32	-0,14
SZ Ljubljanska kotlina	75,71	78,66	103,90	0,19
JV Ljubljanska kotlina	90,89	85,79	94,39	-0,29
Ljubljansko barje	92,56	93,29	100,79	0,04
Posavsko hribovje	90,31	89,46	99,05	-0,05
Zgornja Savinjska dolina	87,50	79,79	91,19	-0,46
Velenjska kotlina	86,51	83,22	96,20	-0,19
Pohorsko Podravje	85,83	81,17	94,57	-0,28
Submediteranski svet	72,21	67,37	93,30	-0,35
Koprsko Primorje	71,24	78,43	110,09	0,48
Matični Kras	69,40	61,58	88,74	-0,60
Brkini z dolino Notranjske Reke	69,44	55,91	80,52	-1,08
Vipavska dolina in Goriško polje	81,48	77,81	95,50	-0,23
Spodnja Soška dolina	51,10	55,43	108,46	0,41
Goriška Brda	77,95	71,78	92,09	-0,41
Dinarsko kraški svet	81,23	77,47	95,37	-0,24
Visoke kraške planote	66,53	73,15	109,95	0,48
Pivka	83,23	75,97	91,27	-0,46
Notranjsko podolje	88,28	74,33	84,19	-0,86
Kraške planote J Slovenije	79,56	67,87	85,30	-0,79
Ribniško-Kočevska dolina	83,24	79,54	95,56	-0,23
Dolenjsko podolje	91,68	89,32	97,43	-0,13
Suha krajina	78,68	83,17	105,70	0,28
Novomeška kotlina	91,98	94,86	103,13	0,15
Bela krajina	69,90	66,53	95,18	-0,25
Gorjanci	89,55	87,59	97,81	-0,11
Subpanonski svet	94,41	90,94	96,33	-0,19
Celjska kotlina	93,25	77,70	83,32	-0,91
Mirenska dolina in Senovsko podolje	88,90	88,39	99,42	-0,03
Krško in Bizeljsko hribovje	92,24	91,87	99,60	-0,02
Brežiško-Krška kotlina	92,72	93,72	101,08	0,05
Kozjansko	93,27	89,07	95,50	-0,23
Haloze	90,75	88,74	97,78	-0,11
Dravsko-Ptujsko polje	95,34	88,83	93,17	-0,35
Slovenske gorice	95,70	94,31	98,55	-0,07
Pomurska ravnina	97,05	95,63	98,53	-0,07
Goričko	97,14	90,60	93,27	-0,35
Slovenija - skupaj	85,28	81,78	95,89	-0,21

RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI

Kljub vedno večji liberalizaciji kmetijstva in trga s kmetijskimi pridelki, ki se pojavlja s prehodom na tržno gospodarstvo ter vključitvijo Slovenije v EU, ostaja skrb za ohranjanje obdelanosti kmetijskega prostora eden osnovnih ciljev kmetijske politike v naši državi. Ta je bil opredeljen že v Strategiji razvoja slovenskega kmetijstva v začetku devetdesetih let, ponovno pa je bil poudarjen in potrjen tudi v predlogu Reforme kmetijske politike, ki je bila kot drugi pomembni dokument izdelana in verificirana v državnih organih ob koncu devetdesetih let.

V zadnjih desetletjih se v slovenskem kmetijskem prostoru srečujemo z nekaterimi zelo dinamičnimi procesi, ki pomembno vplivajo na obseg in kvaliteto za pridelavo primernih kmetijskih zemljišč. Proces spreminjanja kulturne pokrajine v smeri ekstenzifikacije in posledičnem propadanju proizvodnih potencialov je prav gotovo eden najbolj razširjenih. V kmetijskem prostoru slovenskega alpskega sveta se kaže v:

- opuščanju obdelave obrobnih, strmih in po kakovosti slabših zemljišč in zaraščanju le-teh z gozdom,
- opuščanju njivske pridelave in zatavljanju pogosto tudi ravnih, za oranje primernih zemljišč,
- opuščanju gospodarjenja na senožetih in planinskih pašnikih,
- propadanju proizvodne infrastrukture (poti, objektov).

Procesi zmanjševanja obdelanosti kmetijskih zemljišč seveda ne potekajo načrtno, ampak povsem stihijsko in enosmerno. Vzroki ali vplivni dejavniki so različni, v grobem pa jih lahko razdelimo na :

- naravno pridelovalne,
- strukturne,
- socialno ekonomske,
- agrarno politične.

Medtem ko smo o naravno pridelovalnih dejavnikih in njihovem vplivu v prispevku že govorili, pa med moramo med strukturnimi dejavniki izpostaviti predvsem tiste, ki izhajajo iz neugodne lastniške in posestne strukture. Dejstvo je, da je ekstenzifikacija obdelave praviloma v večji prisotna na območjih z majhnimi in razdrobljenimi zemljišči, kjer na dinamiko pomembno vpliva tudi mozaičnost v slovenski kulturni pokrajini, ki se odraža v razmeroma hitrem menjavanju gozdnih in kmetijskih zemljišč.

Tako kot celoten razvoj, je bilo tudi izvajanje agrarnih operacij v hribovskem svetu dolga leta zapostavljeno. Pomanjkanje tovrstnih strukturnih ukrepov so se kazale predvsem v neurejenih kmetijskih zemljiščih ter pomanjkljivi lokalni infrastrukturi. Neprimerne razmere za rabo sodobne mehanizacije ter slaba dostopnost sta bila pogosto pomemben vzrok, da je sprva prihajalo do ekstenziviranja, kasneje pa tudi do trajnega opuščanja kmetijske pridelave.

Socialne in demografske spremembe so tisti dejavnik, ki v slovenskem alpskem svetu najbolj neposredno vplivajo na propadanje kulturne pokrajine. Zaradi odseljevanja predvsem mladega prebivalstva se siromaši delovni in umski potencial, zaradi poslabšane starostne strukture pa upada tudi inovativnost prebivalstva.

Med pomembne vzroke za zaraščanje kmetijskih zemljišč sodijo tudi nekatere sporne agarnopolitične odločitve v preteklosti, ki so omejevale pridelavo, po drugi strani pa preprečevale nakup dodatnih zemljišč. Pomembne vzroke je predstavljala tudi davčna in dedovalna politika in cena zemlje.

Nizka stopnja obdelanosti kmetijskih zemljišč je prav gotovo odraz porušenega ravnotežja med socialnim in ekonomskim položajem prebivalstva in naravnimi možnostmi za kmetijsko pridelavo. Nanj vpliva cela vrsta vzrokov, največkrat v vzajemnem zaporedju in sicer :

- zapostavljanje razvoja hribovskega kmetijstva še vedno povzroča močno depopulacijo predvsem mlajšega prebivalstva,
- razvoj specialne mehanizacije, ki bi omogočala tudi obdelavo manj ugodnih zemljišč, ni dovolj hiter,
- ostarelo prebivalstvo ni vključuje novosti, manjšala se delovna sposobnost in s tem tudi storilnost.
- kmetijska obdelava se omejuje zgolj na najboljša zemljišča, pridelovalno manj ugodna in predvsem oddaljena zemljišča pa se opuščajo in zaraščajo.

Spreminjanje kulturne pokrajine zaradi opuščanja pridelave je gotovo eden od pomembnejših procesov v razmerju med človekom in naravo. Tako glede vzrokov kot tudi posledic je to izjemno kompleksen proces v pokrajini. Aktualno stanje ter prevladujoči stihijski trendi v veliki meri otežujejo načrtovanje možne rabe oziroma vzpostavitev optimalne skladnosti v izrabi naravnih virov. Zavedati se je namreč potrebno, da so se tehnologije, predvsem pa vrednostne predstave o vlogi kmetijstva v pokrajini od časa, ko se je kmetijski prostor enosmerno širil na račun gozdnega, pa do danes, pomembno spremenilo. Čas izrazito proizvodno samooskrbnega kmetijstva je v glavnem minil, saj že sedaj, v prihodnosti bo pa še bolj prevladoval pretežno tržni značaj pridelave, v ospredje pa se vse bolj postavljajo tudi druge ti. neproizvodne funkcije kmetijstva. Prav v alpskem svetu je kmetijstvo v alpskem svetu tista gospodarska dejavnost, ki ima zaradi značaja pridelave pomembno multifunkcionalno vlogo in ki jo je potrebno obravnavati tako z gospodarskega kot tudi s socialnega, prostorskega, kulturnega in okoljevarstvenega vidika. Revitalizacija slabo obdelanih in opuščenih zemljišč ni pomembna samo iz proizvodno strateškega, ampak tudi iz prostorskega in ekološkega vidika. Samo negovana in obdelana pokrajina povečuje atraktivnost prostora, s tem pa se povečujejo tudi razvojne možnosti drugih gospodarskih dejavnosti.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- ☐ a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- ☒ b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- ☐ c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- ☐ d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- ☐ e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- ☒ a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- ☐ b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- ☐ c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- ☐ d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- ☐ e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- ☐ f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- ☐ g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- ☐ h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- ☐ i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

² Označite lahko več odgovorov.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Predvsem za koeficiente, ki prikazujejo absolutno raven obdelanosti, lahko trdimo, da dovolj realno odražajo stanje v kmetijskem prostoru v Sloveniji. To potrjujejo tudi rezultati primerjalne obdelave, ki sicer z nekaterimi drugimi, strukturnimi kazalniki, prav tako posredno opredeljujejo raven obdelanosti kmetijskih zemljišč. Preverjanje kakovosti in relevantnosti drugih tki. relativnih koeficientov obdelanosti je nekoliko težje. Težavo predstavljajo primerljivi in relevantni izhodiščni podatki, ki jih ni na razpolago. Tudi primerljivih analiz ni zaslediti v razpoložljivi literaturi. Zavedamo se, da je lahko zaradi navedenih dejstev pojasnjevanje določenih procesov v kmetijskem prostoru precej enostransko in zavajajoče. Vsekakor bi bilo potrebno analizo v nadaljevanju dopolniti z nekaterimi drugimi statističnimi analizami, ki bi vzročno podkrepile rezultate.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Na splošno lahko trdimo, da rezultati pričujoče analize lahko služijo kot pripomoček k smelejšim razvojnim in strateškim odločitvam v slovenskem kmetijstvu. Dognanja iz študije lahko na ožjem sektorskem področju pripomorejo k boljšemu izkoriščanju proizvodnega potenciala in lažji rajonizaciji pridelave, na širšem regionalnem področju pa k ohranjanju obdelanosti kulturne pokrajine in smotrnejšemu načrtovanju rabe prostora.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- ☒ a) v domačih znanstvenih krogih;
- ☒ b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- ☒ c) pri domačih uporabnikih;
- ☐ d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

Kmetijsko gozdarska zbornica, občine, ostali načrtovalci prostorskega razvoja.

3.7. Število diplomantov, magistrrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

Z aktivnim vključenostjo v projekt bo v okviru razširjenih vsebin doktoriral en sodelavec Kmetijskega inštituta Slovenije (Doktorska disertacija z naslovom: Raven obdelanosti agrarne pokrajine v Sloveniji).

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

Projektna skupina je bila oziroma je vključena v dva mednarodna raziskovalna projekta:

- SPIN - Spatial indicators for European nature conservation (SPIN) - pridruženi eksperti pri raziskovalni skupini EU projekta v sklopu 5. okvirnega programa (nosilec DLR inštitut iz Nemčije, koordinator slovenskega dela projekta Gozdarski inštitut Slovenije),
- CEEC Agripolicy - Agro economic policy analysis of the new member states, the candidate states and the countries of the Western Balkan (6. okvirni program EU; koordinator slovenskega dela projekta Kmetijski inštitut Slovenije).

Hkrati so člani skupine stike, ki so jih v preteklosti ob svojem študiju ali pa s sodelovanjem v različnih mednarodnih projektih vzpostavili s tujimi inštitucijami, tvorno koristili tudi pri pripravi in izvedbi projekta. Pri tem bomo okrepili naša partnerska sodelovanja z :

- Eidgenössische Forschungsanstalt für Agrarwirtschaft und Landtechnik, Tanikon, Švica, (partner : dr. Avgust Ott)
- Bundesanstalt für Bergbauernfragen, Dunaj, Avstrija (partnerji: Dr. Josef Krammer, g. Thomas Dax, dr. Georg Wiesinger - strukturna in regionalna politika)
- Bundesanstalt für Agrarwirtschaft (AWI), Dunaj, Avstrija (partner : dr. Franz Greif, dr. Klaus Wagner - regionalna politika)
- Eidgenössische Technische Hochschule Zürich (ETH), Institut d'economie rurale, Zürich, Švica (partner : dr. Erwin W. Stucki - strukturna politika, prostorsko načrtovanje)
- Schweizerische Arbeitsgemeinschaft für Berggebiete (SAB), Brugg, Švica (partner : dr. Yoerg Wyder - regionalno načrtovanje)
- Centro di Ecologia Alpina, Trento, Italija (partner : dr. Elena Piuttti - prostorsko načrtovanje)

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

Sodelovanje s partnerji je potekalo na različnih ravneh, od neposrednega sodelovanja pri pripravi in izvajanju nekaterih mednarodnih projektov, pisanju skupnih prispevkov za posvetovanja, seminarje in kongrese do občasnega konsultacijskega sodelovanja in izmenjave informacij ter podatkov.

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

Posamezni člani projektne skupine smo hkrati sodelovali še na dveh CRP projektih, katere nosilec je Biotehniška fakulteta in sicer:

- Slovensko kmetijstvo in skupna kmetijska politika, CRP V4-0745-02,
- Politika večnamenskega kmetijstva v Sloveniji in njeno vrednotenje, CRP V4-0102-04,

V okviru strokovnega dela redno pripravljamo nalogo "Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji", ki zajema spremljanje in ocenjevanje stroškov kmetijske pridelave, kakor tudi oceno stanja in splošnega razvoja kmetijstva. Sestavni del te naloge je tudi "Izdelava letnega poročila o stanju kmetijstva v Sloveniji".

V okviru podpore Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri pripravi strateških dokumentov smo sodelovali oziroma sodelujemo pri :

- pripravi kriterijev za opredeljevanje območij z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo po EU metodologiji in kasnejši izdelavi tipologije težavnostnih območij,
- pripravi pogajalskih izhodišč za področje tržno cenovne in strukturne politike ter politike razvoja podeželja,
- pripravi strokovnih podlag za izdelavo Programa razvoja podeželja Republike Slovenije v obdobju 2004 - 2006,
- izdelavi Analitične podpore pri uveljavljanju reforme SKP na področju neposrednih plačil v Sloveniji,
- pripravi strokovnih podlag za izdelavo Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013,
- pripravi Metodologije za izdelavo registra kmetij v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) in modelni izračun višine izravnalnih plačil,
- pripravi strokovne raziskovalne naloge v okviru priprav na programsko obdobje EU 2007 - 2013 - LEADER

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani: <http://www.izum.si/>

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitevami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.